

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **O. G.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 8. 2003, č. j. 8 Az 177/2003 - 10,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 8. 2003, č. j. 8 Az 177/2003 - 10, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně jako stěžovatelka domáhá zrušení shora uvedeného usnesení Městského soudu v Praze, kterým byl zamítnut její návrh na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 17. 4. 2003, č. j. OAM-2545/VL-07-P01-2001. Tímto rozhodnutím jí nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) a bylo vysloveno, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce městský soud odůvodnil tím, že stěžovatelka nepotřebuje zástupce z řad advokátů k ochraně svých práv, neboť podala bezvadnou žalobu a nejsou tak naplněny podmínky § 35 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“).

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá, že krajský soud nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci a v důsledku toho nesprávně posoudil její žádost o ustanovení advokáta. Rovněž si neopatřil úplné důkazy pro rozhodnutí, které také nevyplývá ze zjištěných podkladů. Konkrétně pak uvedla, že je připravena soudu sdělit při jeho jednání další závažné

skutečnosti týkající se důvodů pro udělení azylu a k tomu potřebuje právního zástupce a tlumočníka. Rovněž vyjádřila přesvědčení, že bez právního zástupce nebude její žádost u soudu spravedlivě posouzena. Vzhledem k tomu navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel podle § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. V dané věci stěžovatelka zastoupena advokátem není a sama rovněž nemá právnické vzdělání. Povaha rozhodnutí, proti němuž kasační stížnost směřuje, však vylučuje, aby v posuzované věci bylo možno nedostatek podmínky povinného zastoupení považovat za překážku, jež by bránila o kasační stížnosti věcně rozhodnout. Jak již totiž uvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 - 41, uveřejněno pod číslem 486/2005 Sb. NSS: *„Za situace, kdy předmětem přezkumu je rozhodnutí, jímž nebylo vyhověno žádosti účastníka o ustanovení zástupce z řad advokátů, by trvání na podmínce povinného zastoupení vedlo k vlastnímu popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, že účastník právo na ustanovení zástupce nemá*.“ Vzhledem k uvedenému rozhodl Nejvyšší správní soud v dané věci bez toho, aby byla stěžovatelka zastoupena advokátem.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatelka namítá, že soud jí měl advokáta ustanovit, neboť bez něho nemůže v soudním řízení sdělit relevantní skutečnosti týkající se její žádosti o udělení azylu. Její námitka je tak podřaditelná pod důvod kasační stížností uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky - v daném případě otázky, zda stěžovatelka potřebuje k ochraně svých práv zástupce z řad advokátů, či nikoliv.

Pokud jde o její námitky týkající se toho, že krajský soud nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci, neopatřil si úplné důkazy pro rozhodnutí a rozhodnutí také nevyplývá ze zjištěných podkladů, tak těmi se Nejvyšší správní soud zabývat nemůže, neboť je stěžovatelka nedoplnila konkrétními skutkovými důvody, tedy skutečnostmi, ve kterých uvedená pochybení soudu spatřuje. Nejvyšší správní soud tak ve vztahu k těmto námitkám nemá co posuzovat.

Ze soudního spisu vyplynulo, že v žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra požádala stěžovatelka rovněž o ustanovení advokáta pro toto řízení, uvedla také, že nemá žádný příjem. Krajský soud napadeným usnesením její žádost zamítl. Dospěl totiž k závěru, že stěžovatelka advokáta k ochraně svých práv nepotřebuje, neboť v souladu s poučením správního orgánu podala proti jeho rozhodnutí opravný prostředek (žalobu), který má veškeré zákonem požadované náležitosti; zejména obsahuje označení napadeného rozhodnutí, důvody i námitky, které stěžovatelku k podání opravného prostředku vedly i návrh výroku rozhodnutí. Stěžovatelka tak k ochraně svých práv učinila dostatečně kvalifikovaným způsobem vše, co v daném případě mohla, navíc zastoupení advokátem není v daném řízení povinné. Městský soud stěžovatelku rovněž poučil o možnosti požádat o ustanovení advokáta znovu, pokud ovšem vyvstanou podmínky, které jeho ustanovení odůvodní.

Podle § 35 odst. 7 s. ř. s., může předseda senátu navrhovateli (žalobci), u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Z citace uvedeného zákonného ustanovení vyplývá, že účastníku lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a 2) jestliže je to třeba k ochraně jeho zájmů. V projednávané věci se Městský soud v Praze nezabýval splněním první zákonné podmínky, když shledal, že není splněna druhá z podmínek - potřeba ochrany práv navrhovatelky, neboť její opravný prostředek (žaloba) splňoval veškeré zákonem požadované náležitosti.

Nejvyšší správní soud nemůže s uvedeným názorem městského soudu souhlasit. Při posouzení toho, zda je ustanovení zástupce navrhovateli třeba, je samozřejmě nutno zohlednit rovněž úroveň žaloby, případně jiného podání, kterým je řízení zahájeno. Lze také souhlasit s tím, že v řadě případů bude formální a obsahová úroveň žaloby kriteriem nejvýznamnějším [jak ostatně uvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 - 64, když konstatoval, že *především formální a obsahová úroveň žaloby (ve věci, která není po stránce skutkové a právní složitá) je kriteriem pro úvahu soudu o potřebě ochrany zájmů žalobkyně při rozhodování o jejím návrhu na ustanovení advokáta; obsahuje-li žaloba veškeré náležitosti (je sepsána perfektně) a žalobkyně neuvede jediný důvod, jímž by svou způsobilost hájit si sama své zájmy před soudem zpochybnila, soud žádost jako nedůvodnou zamítne, aniž by se musel zabývat splněním další podmínky ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s., tj. splněním předpokladů pro osvobození od soudních poplatků*], avšak jak také vyplývá z uvedeného rozhodnutí, nebude se jednat o kriterium jediné. Vedle formální a obsahové úrovně žaloby je třeba také zohlednit hmotněprávní charakter projednávané věci a přinejmenším stejný význam klást i na osobnostní a faktické poměry účastníka řízení, úroveň povědomí o jeho právech v soudním procesu a vůbec o právních poměrech v České republice. Zdejší soud se k uvedené problematice vyjadřoval např. v rozsudku ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 47, uveřejněno pod číslem 108/2004 Sb. NSS, kde shledal, že *při rozhodování o ustanovení zástupce (§ 35 odst. 7 s. ř. s.) přihlíží soud při posuzování otázky, zda je zastoupení třeba pro ochranu práv, kromě majetkových poměrů také k dalším osobním poměrům účastníka řízení; je-li žalobcem cizinec, přihlédne soud také k jeho znalosti českého jazyka a orientaci v právním řádu České republiky.*

V daném případě je navrhovatelkou cizinka, která český jazyk dostatečným způsobem neovládá, což je zřejmé z vlastnoručně psaných podání v ruském jazyce, a rovněž nic nenasvědčuje její alespoň základní orientaci českém právním řádu. Také úroveň podané žaloby není dle názoru zdejšího soudu natolik vysoká, aby bylo nepochybné, že stěžovatelka advokáta k ochraně svých práv nepotřebuje. V neposlední řadě je třeba také poukázat na to, že ani obsahová stránka žaloby jednoznačně nenasvědčuje tomu, že řízení samotné bude zjevně neúspěšné a ustanovení zástupce tudíž nebude třeba. Městský soud v Praze tak pochybil, když žádost o ustanovení zástupce zamítl jen proto, že žaloba stěžovatelky splňovala veškeré zákonem požadované formální náležitosti, bez toho, aby vážil i ostatní shora popsaná kriteria.

Protože Nejvyšší správní soud zrušil usnesení Městského soudu v Praze a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení, je městský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozhodnutí ve smyslu § 110 odst. 3 s. ř. s.

V novém rozhodnutí rozhodne městský soud o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti ve smyslu § 110 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. října 2005

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu